

“Feriți-vă să aveți dreptate prea repede, prea devreme - ca să aveți la ce visa” (Nichita Stănescu)

ianuarie 2013
anul IV
nr. 1 (34)

LitArt

Se distribuie
GRATUIT.

Publicație lunară de cultură. Apare la Târgu-Mureș sub egida onorifică a filialei locale a Uniunii Scriitorilor. ISSN: 2067 - 5240

Calitatea de martor

Am preluat premeditat ca titlu pentru acest text titlul cărții de eseuri a Anei Blandiana pentru că această sintagmă, „calitatea de martor”, mi se pare că desemnează cel mai bine finalitățile, tectonica, scriitura și felul de a fi al poeziei lui Mircea Dinescu, o poezie care își trage sevele din relieful contorsionat și policrom al

Iulian BOLDEA

spațiului balcanic, în care contrariile se împacă molcom, iar exuberanța vorbei nu este concurată decât de verva unei gândiri în continuă ebuliție. Nicolae Manolescu sesizează, în *Istoria critică a literaturii române*, două vârste ale poeziei lui Dinescu, una provenind dintr-un amestec de „vitalitate a simțurilor și de predispoziție elegiacă”, cealaltă caracterizată prin „negativism, revoltă și, în general, prin orientarea întregă a poeziei spre realitățile lumii moderne, cu tehnologia ei apăsătoare, cu o natură aproape distrusă de proliferarea civilizației materiale”, dar și printr-o expresie care „s-a radicalizat până la a sugera că poetul însuși nu se mai poate lua pe sine în serios”. Pentru Eugen Simion, Mircea Dinescu e un poet ce “reabilitează elegia sentimentală, introduce biografia în poezie, deschide imaginația lirică spre social și comentează, în stil când grav, când aluziv și sarcastic, istoria care îl asumă”. Isarlık-ul lui Mircea Dinescu este un peisaj al contrastelor conciliante și al freneziei senzoriale, al mirajului de o clipă și al realului de o materialitate copleșitoare. *Martor la porțile Orientului* este tocmai o astfel de poezie în care se presimt aromele, formele și culorile îmbătătoare ale Orientului, cu prisosul lor extatic, cu lipsa de măsură în (Continuarea în pagina 2)

PREMIILE UNIUNII SCRITORILOR FILIALA TÂRGU-MUREȘ

Sâmbătă, 22 decembrie 2012, începând cu ora 11.00, în sala „Club 30” a Cinematografului târgumureșean ARTA, a avut loc GALA PREMIILOR LITERARE 2012, manifestare organizată de Uniunea Scriitorilor din România – Filiala Mureș, în parteneriat cu Primăria Municipiului Târgu-Mureș.

Juriul desemnat, constituit din scriitorii: **Cornel Moraru** – președinte, **Al. Cistelean** și **Zeno Ghițulescu** – membri, a decis premiile următoarelor cărți și autori: **Premiul pentru poezie: Ioan GĂBUDEAN**, pentru volumul **60 de ani de singurătate**, Editura Ardealul, Târgu-Mureș, 2011; **Premiul pentru critică și istorie literară: Iulian BOLDEA**, pentru volumele: **De la modernism la postmodernism și Critici români contemporani**, Editura Universității „Petru Maior”, 2011; **Premiul pentru eseul: Eugeniu NISTOR**, pentru volumul **Elemente de retorică și argumentare**, Editura Universității „Petru Maior”, 2011; **Premiul pentru publicistică: Viorel MUREȘAN**, pentru volumul **Colecția de călimări**, Editura „Caiete silvane”, Zalău, 2011.

Poetul Ioan Găbudean primind din partea juriului premiului pentru poezie pentru volumul “60 de ani de singurătate”

De asemenea, juriul a mai hotărât acordarea unor diplome speciale, astfel: domnului primar al Municipiului Târgu-Mureș, **Dr. Dorin FLOREA** – **diploma de onoare**, pentru sprijinul constant acordat promovării valorilor literare mureșene, și scriitorilor **Lazăr LĂDARIU** și **Aurel HANCU** – **diplome de excelență**, pentru întreaga lor activitate consacrată literaturii.

Tot cu acest prilej, dl. **Cornel Moraru**, președintele în exercițiu al Filialei, le-a făcut cunoscute celor prezenți discuțiile și hotărârile luate de către Comitetul Director și, respectiv, ConsiliulUSR, care au avut loc la Alba Iulia, în 15 decembrie – în cadrul cărora au fost validați noi membri stagieri de la toate filialele din țară, între care și de la Filiala Târgu-Mureș. Așadar, au fost salutați noii membri ai Filialei Târgu-Mureș: **Veronica Știr** (traducătoare, Bistrița), **Dana Ligia Ilin** (traducătoare, Sighișoara), **Marius Pașcan** (poet, Târgu-Mureș), **Borșodi Laszlo** (poet, Miercurea-Ciuc).

Au fost prezenți, de asemenea, la această reuniune, în afara celor menționați mai sus, scriitorii târgumureșeni: **Ion Ilie Mileșan**, **Soril Miavoe**, **Ion Dumbravă**, **Kocsis Francisko**, **Nicoleta Sălcudeanu**, **Ana-Maria Crișan**, **Constantin Nicușan**, **Adrian Armand Giurgea**, dar și scriitorii din alte localități, din județul Mureș și din țară – membri aiUSR, Filiala Târgu-Mureș, precum: **Emil Dreptate** și **Victor Știr**, din Bistrița, **Ioan Veza**, din Mediaș, **Aurel Hancu**, din Târnăveni, și **Mariana Gorczika**, din Sighișoara.

Manifestarea s-a încheiat cu o agapă la care au participat toți cei prezenți la această reuniune festivă.

Interviu:

Georgiana Ghergu despre “Poveste irlandeză”

Pag. 4

Poezie:

Traian Vasilcău și Gabriela BIRIȘ

Pag. 3

Cronică de carte:

Un poet și “singurătățile” sale

Pag. 7

MAMŪ - 35 de ani de la prima manifestare

Peste 70 de artiști din Ungaria, România, Germania, Austria sau Olanda, membri ai Asociației Culturale MAMŪ, creată acum 35 de ani la Târgu-Mureș, au revenit în oraș cu nu mai puțin de 140 de lucrări. Sub titlul “Timp-dependențe”, expoziția care va mai fi prezentată la Sfântu Gheorghe și la Veszprem, în Ungaria aduce în fața publicului iubitor de artă picturi, sculpturi, fotografii, instalații, lucrări video, grafică și, de asemenea, lucrări care îmbină mai multe genuri și tehnici.

Fotografii de la vernisaj și detalii despre ceea ce înseamnă MAMŪ în cultura mureșeană, într-un text semnat Mana Bucur, în pagina 5.

Poeme de Traian VASILCĂU

Cîntec pentru dacii noștri (variantă)

Dacii nu se dau pe bonuri, dacii noștri nu se vînd,
Nu-i mai prognozați în roluri astăzi, mîine și oricînd.
Dacii nu se dau valută, nici pe lei nu se mai dau,
Sunt o stirpe absolută, cum cîndva, demult erau.

Dacii nu-mblînzesc orașe, ei numai în sate mor,
Cu trecut bolnav în oase, încă mai au viitor.
Dacii merg spre niciodată, dacii plîng în nicăieri,
Să mai nască înc-odată țara lor din zi de ieri.

Dacii noștri-și sorb tîria de din cronici și mereu
Dau în leagăn România ca pe-un unic Dumnezeu.
În zadar voiți a-i smulge, în zadar mitraliați,
Dacii nu pot fi nicicum din țara lor concediați.

Dacii nu se dau pe piine, nici pe vin cu prea mult rost,
Dar sunt încă convertibili, precum pururea au fost,
Niciodată-n tron suspușii și nicicînd fiind barbari,
Dacii noștri sunt martirii libertății noastre mari.

Dacii nu se dau credite, pentru ei nici bănci n-avem,
Dacii noștri n-au probleme, știu, la sigur, că suntem.
Dacii sunt doar dacii noștri și numai astfel vor fi,
Visul lor și-acum rămîne visul nostru-n orice zi.

O, doar ei ni-s grea valută, și-s valuta cea mai grea,
Neam din loc să nu-i strămute pe sub nici o altă stea.
De la daci să-nveți trăirea, de la daci să-nveți să mori.
Vai de țara ce nu-și are dacii ei nemuritori!

Actual

S-a destabilizat natura
Și face mofturi ne-ncetat,
În oameni înflorește ura
Și doar murim cu-adevărat.

Zadarnic rostuim cuvinte,
Care ne-njură, rînd pe rînd.
Vai, chiar sinceritatea minți
Și să fim oameni n-avem cînd.

În orice om trăiește-o brută,
Care se scaldă în plictis,
Orice iubire-i pe valută
Și-orice suris e interzis.

Să plîngem astăzi se mai poate,
Să plîngem pînă vor urca
Spre ceruri Pruturile toate
Și România va-nvia.

Blestem actual

Foaie verde, noroc n-are
Soarta mea ce-n van o port.
Țara noastră-i de vînzare,
Țara noastră-i de export.

S-ar da primului ce are
Bani în pungă, vajnic lord,
Ca o țară de vînzare,
Ca o țară de export.

Ce n-aș da să fiu cel care
Cumpăra-o-aș de tot?
Să nu fie de vînzare,
Să nu fie de export!

Ca să spuneți fiecare
Fiecărui lord netot:
"N-avem țară de vînzare,
N-avem țară de export!"

Mașina securității

Ce bine lucrează această mașină,
Lucrează-n prieteni, colegi și-n poeți,
Doar ea nu va cere vreodată benzină,
Ci noi calomni, înscenări și agenți.

Încearcă și spune-i că n-ai nici o vină
Și n-o să lucrezi pentru ea---- te-a zdrobit.
Ce bine distruge această mașină,
Ochește fantastic, nu e de greșit.

Dosarele-s grele, memoria-i plină
Cu-agenți și-i tot cauți în vechi amintiri,
Ce misterioasă e-această mașină,
Lovește din ziare, din cărți, din priviri.

Popoare dispar, zeu-n ceruri suspină,
Pămîntul de morți este zilnic mai greu,
Dar nu ruginește eterna mașină,
Strivește destine, surîde mereu.

În miresme îngropat

În zori o să ne-atace trandafirul,
Trezii copii, spuneți-le clar
Că a sosit minutul milenar
Să vă spălați pe suflute cu har
Și să înapoiați, golit, potirul
Ce duce-n Dumnezeu la ora șapte.
Veniți și încărcați-vă-n priviri
Parfumuri dense amintind psaltiri
Scrise de fluturii niși pe cetate
La ora înefabilei jertfiri.

În zori o să ne-atace trandafirul,
Deja țintește sufletu-mi stingher,
În focul lui m-arunc cu patrafirul
Cusut din fir de stea și plătesc birul
De-a fi-n miresme îngropat ca-n Cer!

Revolverul înflorit (simfopoem)

Măria Sa, Vahtang fără pereche,
Rîvnea să moară ca un voievod,
Și cu veleități de post-Irod
Visa cu el și cerul lumii veche
Să-l ducă în mormîntu-i de nerod.

În ziua lui de naștere în moarte
Măria Sa, Vahtang, s-a bărbierit,
Și-a luat lințoliul de majestate,
Și-a aprins pipa cu un gest grăbit,
Și-a potrivit peruca în oglindă,
S-a dat pe chip cu de Bizanț parfum
Și, bîndu-și din coniac, porni să-și prindă
Țeava de ochi, de inimă, de limbă
Și hohotea-n castel ca un nebun.

Și dintr-odată s-a oprit și... trase.
Se zgudui împărăția grea,
Dar cerul nu căzu, căci el, Christoase,
Țintise bolta din privirea sa.

Și-o mierlă-n zori de zi cînd se ivise
La geamul lui, pe loc a-nmărmurit:
Cerul era întreg, el nu-l ucise.

Și-n mînurile-i ascunzînd misterul,
Cînd a luat, mirată, revolverul,
Acesta, Doamne, era înflorit!

Poeme de Gabriela BIRIȘ

Despre ecuații...

Matematica ne adună,
Dragostea ne contopește,
Fizica ne leagă,
Dar ce anume ne dezleagă?
Și ca orice muritor de rînd,
Am stat la rînd și am aflat,
Rîndul e rînd, șirul e șir,
Amintirile nu le deșir,
Le las acolo în seif,
Și dacă vii, jur să îl deschid,
Nu mi-e mai frică de lacăt,
Azi am învățat să o iau de la capăt !

Despre insomnie...

Dacă ai spune DA mereu,
Ar însemna să negi,
Atunci ascultă ce zic ei,
Pricepe că ce poți să visezi,
E unul, doi ce-ți dau târcoale,

Te vrea amic, te lingusește,
Ești mic, ești unic, ești vesel
Și, cel mai important, nu ești o mască,
Cînd vezi o mască taci și cască!

Carpe diem!

Deși e ceață și e frig
Ninsorile nu mă ating,
Visez un cer mai înstelat,
Nici umbre, nici curcubeu,
Nu ploaie, viscol sau rutină,
Aștept o zi... aștept să vină,
Nu te îmbrăca în haine false,
Lasă trecutul să te apese
Atât cât să iei decizii noi –
Privește înainte și nu înapoi !

Unui trandafir fără de spini...

Pe pămînt sunt oameni cu pretenții,
Sunt alții care nu țin de convenții,

Sunt mulți ce vor averi și titluri,
Eu știu ce vreau? O Diplomă de Modestie,
Cînd eram sus nu am uitat,
Din zero am pornit și m-am înălțat!

Certitudine

Cîndva vorbeam de o speranță,
Acum e certitudine,
Știu că am aptitudine
Să îmi creez un drum,
Mai alene, mai pe vine,
Vezi tu drumul cel ales,
Nu e regula sau axioma
E ceva aidoma,
Și saraca axiomă,
Stă într-o simplă schimbare,
Nu coroniță ci drum spre soare,
N-ar deranja nici ea,
Împreună cu critica,
Pentru a evolua!

Georgiana Ghergu despre "Poveste irlandeză"

Reporter: Servus Georgiana. Te rog să ne spui cine ești tu în „Poveste irlandeză” și să ne povestești un pic despre acest personaj.

Georgiana Ghergu: Servus. Eu sunt Pooka, personajul care în poveștile noastre ar fi echivalent cu Moartea. Este un personaj care se află între cele două lumi: cea a oamenilor și cea a spiridușilor. Personajul meu este unul suprem, în calea căruia nu poate sta nimeni. Tocmai de asta ambele lumi se tem să-mi pronunțe numele, ca nu cumva să mă supere și să le aduc necazuri.

Rep.: Cu ce este diferit „Poveste irlandeză” față de alte spectacole?

G.G.: Pe mine mă pasionează în mod special jongleriile și mișcarea scenică, dar chiar și pentru mine este un spectacol atipic. Și îmi place foarte mult că este așa. E un spectacol foarte interesant și am simțit că m-a dezvoltat foarte mult actoricește, pentru că am avut mult de lucru cu corpul, limbajul corpului fiind mult mai important aici decât cuvintele. Imaginile care se creează, sunt absolut superbe. E un spectacol atipic pentru că se merge într-o zonă a fanteziilor și a poveștilor și chiar dacă pare un spectacol pentru copii, eu cred că va fi foarte util și interesant și pentru adulți.

Rep.: Actorii nu pot juca dacă nu cred în ceea ce joacă. Ți-a fost greu să crezi în povestea asta?

G.G.: Nu, n-a fost deloc greu, mai degrabă a fost o relaxare. Mi-a fost mai greu atunci când a trebuit să învăț să lucrez cu obiecte cu care nu am mai lucrat și mi-a fost greu să cred că o să-mi iasă, din punct de vedere tehnic.

Rep.: E mai greu să joci în spectacolele pentru copii sau în cele pentru adulți?

G.G.: În cele pentru copii, bineînțeles. Adulții au conștiința convenției teatrale, copiii nu o au. Copiii rup bariera asta și dacă există ceva în care nu cred, chiar dacă tu ai o poveste bine dezvoltată și bine legată, ei întotdeauna îți vor semnala neregulile. Nu-i poți minți. Iar dacă o faci, simți imediat că nu mai sunt cu tine, acolo. Rămâi singur, nu te mai crede nimeni. E mult mai greu și pe de altă parte mult mai fascinant, dar mie îmi place foarte mult.

Rep.: Care e personajul tău preferat din poveste?

G.G.: Pooka, bineînțeles! Chiar dacă la primele lecturi nu eram sigură și mă gândeam că aș putea fi un personaj sau altul, pe măsură ce au avansat repetițiile mi-am dat seama că am ales bine și că nu vreau să fiu decât personajul pe care îl am. Și abia aștept premiera!

Rep.: Dacă ai fi copil, ți-ar plăcea să vezi „Poveste irlandeză”?

G.G.: Da, foarte-foarte mult. Pentru că e foarte complex față de toate spectacolele de copii pe care le-am mai văzut sau în care am jucat, e cu totul și cu totul diferit. E și dificil pe alocuri, pentru că sunt și păpuși, și oameni, pentru că lucrurile și lumile se transformă tot timpul... Au existat multe probleme tehnice, lucruri noi de care ne loveam în fiecare zi, dar pe care le-am depășit și care au un efect spectaculos văzute din sală. (<http://www.teatrunitational.ro/>)

În regia Oanei Leahu, **Poveste irlandeză** este spectacolul în care spiriduși, zâne și oameni se întâlnesc într-o feerie scenică. Scenografia delicată îi aparține Rodicăi Arghir, iar păpușile construite de artistul plastic Costache Gavril Siritianu se alătură unei distribuții de aproape 30 de actori ce joacă, dansează și cântă pregătiți de Hugo Wolff (coregrafie), Mihai Crăciun (step) pe muzica originală semnată de cunoscutul muzician Pedro Negrescu.

Scenariul original al feeriei îi aparține Oanei Leahu și este realizat după texte traduse de Sorin și Monica Rusu. Light design-ul este realizat de Daniel Klinger iar asistența de scenografie îi revine Măriucăi Ignat.

Spectatorii (mici sau mari) îi vor cunoaște pe cârciumarul Billy Mac Daniel, cîmpoierul Donal, cocoșatul resemnat Marcus Degețel, pădurarul vrednic Darby Riley, tânărul pus pe căpătuială Tom Fitzpatrick, cocoșatul furios Jack Hain, marele povestitor în ale spiridușilor Paddy O'Kelly, mătușa clevetitoare Abigail, frumoasa Ținutului Bridget Rooney, tărăncuța pusă pe șotii Margaret, pantofarul care face pantoful drept Righty Leprecaun sau pantofarul care face pantoful stâng Lefty Leprecaun, spiridușul visticernic Clericaun sau pe Druidul Atoate. Lumea de poveste este adusă și de cele trei zâne (Zâna Curcubeului, Zâna Cețurilor, Zâna Fluturilor) sau de duhul Pooka.

Distribuția spectacolului îi are în componență pe actorii Csaba Ciugulitu, Costin Gavază, Mihai Crăciun, Andrei Chiran, Tiberius Vasiniuc, Rareș Budileanu, Claudiu Banciu, Oana Porav Hodade, Raisa Ané, Ioana Cheregi, Andi Brânduș, Luchian Pantea, Delia Martin, Diana Avrămuț, Rareș Budileanu, Mihaela Mihai, Claudiu Știan, Cristina Holtzli, Anca Loghin, Georgiana Ghergu, Mario Valdevira, Simon Kálmán Attila, Cristian Tomșa, Raluca Rîtea, Sonia Crăciun și Mihai Loghin.

De ce mergem la Teatru?

de Florentina VARY

O întrebare cu iz de clișeu. Dar ce-i de făcut dacă generația noastră a experimentat viața socială cu voracitatea unei epidemii? E tot mai greu să definești ce înseamnă azi eveniment, știre, artă, politică, națiune, valoare, etc. Ierarhiile au dispărut demult. Sute egali, dar oare la fel de valoroși!? Nici asta nu mai e o întrebare validă. E valid doar ceea ce se regăsește în sistemul de cerițe și raporturi ale societății în care trăim. Restul este acceptat ca o alienare tratată cu înșelăgere de contextul socio-uman, context care a devenit cu timpul tot mai permisiv. Avem chiar dreptul să ieșim din context, atâta timp cât nu renunțăm la consumerismul care ne stabilește eficiența. Într-un cuvânt, democrație! că și așa acoperă orice nu putem defini... dar ni se pare că știm exact despre ce narează. Dar ne-am îndepărtat de întrebarea cu iz de clișeu de la început, și cum mulți au răspuns la această întrebare după chipul și posibilitățile fiecăruia, nouă ne rămâne...același lucru.

De multe ori ajungem la Teatru prin imboldul celor din jur. În acest caz suntem urmăriți de un soi de nepăsare până la intrarea în Sală, deoarece inițiativa altora poate fi ușor supusă criticii și asta ne resemnează. Dacă până la începerea spectacolului sunem un grup care schimbă idei și emite reacții, după începerea spectacolului devenim singuri, supuși percepției personale și călătorind într-o dimensiune asupra căreia nu deținem controlul, dar ne abate de la simțurile cotidiene. Dacă ne place spectacolul, încă de la aplauze promitem că vom reveni. Starea de bine ne determină s-o dorim cât mai frecvent. Dar odată reîntorși în viața reală unii dintre noi cu greu vor regăsi drumul spre Teatru.

Alteori mergem la Teatru din convingere. Dorim să vedem ceva mai mult decât un spectacol de divertisment. Avem propriile așteptări și un sistem de valori determinat. Teatrul face parte din viața noastră socială și e de dorit să răspundă unei nevoi care poate fi cuantificată, dezbătută, catalogată.

De nenumărate ori sunem duși cu clasa la spectacole despre care nu știm nimic și nici nu ne interesează mai mult decât un 10 câștigat ușor la materia însoțitoare. Fără o pregătire a copiilor noștri pentru Teatru, este uneori un proces haotic, dar nu eminent pierdut. Mulți copii învață despre Teatru pe scaunele din sălile de spectacol. Când se întâmplă este un proces frumos. Când nu, e doar gălăgios...

Iar unii dintre noi nu mergem la Teatru. Printre aceștia se află de multe ori cei mai virulenți critici pentru că știu precis ce nu doresc să vadă și de aici până la a ști ce văd alții nu e decât un pas. Cu siguranță mai sunt și alte categorii, dar indiferent din ce categorie facem parte Teatrul este un lucru frumos și merită încercat, chiar dacă numai pentru „o dată-n viață”! Așa vei afla de ce vin la Teatru cei care vin.

Un spectacol reușit reprezintă pentru spectatori, nu în ultimul rând, o pauză de visare. Dar a scrie despre Teatru rămâne totuși un procedeu derizoriu în comparație cu a vedea Teatru.

Prezentare de carte la Național

Marti, 22 ianuarie, cu o jumătate de oră înaintea premierei spectacolului **Poveste irlandeză** de la ora 19:00, va avea loc în foaierea de jos al Teatrului Național Târgu-Mureș, prezentarea cărții pentru copii **Povestea albastră**, de Sandra O'Connor și Corina Cotoi.

Ilustrațiile cărții aparțin Corinei Cotoi.

Prilejul oferă celor care doresc să plonjeze în lumea copilăriei, o minunată ocazie de a redescoperii bucuria poveștilor.

„În pădurea de flori ascunsă între nori trăia o familie de visători

Toți visătorii, după cum se știe,

se dau în vânt după poezie.” Corina Cotoi

Dacă doriți să aflați peripețiile visătorilor din Povestea colorată și însemnătatea culorilor din Povestea albastră, va invităm să veniți cu o jumătate de oră mai devreme la Teatru. După prezentarea de carte, de la ora 19:00, Teatrul Național vă oferă o fărâma din lumea feerică a poveștilor cu zâne, spiriduși și multă magie!

Vă așteptăm cu drag la teatru!

PIZZA

RUSTIC

Târgu-Mureș, str. Gheorghe Doja nr. 150
Comenzi la: 0265-211.333; 0723608.038

MAMŪ - 35 de ani de la prima manifestare, din nou la Târgu-Mureș

de Mana BUCUR, artist ceramist, membru MAMŪ

În acord cu acțiunile culturale tradiționale desfășurate sub formă de parteneriat între Filiala Târgu-Mureș a Uniunii Artiștilor Plastici din România și uniunile de creație din Ungaria s-a gândit organizarea acestei expoziții itinerante găzduită de Galeria de artă din orașul nostru, ea fiind urmată de încă două expuneri succesive în Sfântu Gheorghe respectiv în Veszprém din Ungaria. Această manifestare are caracter aniversar întrucât societatea denumită **MAMŪ** - abrevierea însemnând la origine **Marosvásárhelyi Műterem sau Atelier târgumureșean** - s-a "născut" aici în orașul nostru în urmă cu câțiva zeci de ani, mulți din membrii fondatori stabilindu-se în Ungaria unde au reînființat-o sub o altă semnificație **MÁszülető MŰvek** sau **Creații născute azi**. Anul acesta se împlinesc 35 de ani de la înființare și fiindcă în urbea noastră

mai suntem câțiva membri de onoare ai **MAMŪ** totodată membri ai filialei UAPR am fost cooptați și noi să participăm la această expoziție, exponanți pe care îi veți descoperi singuri printre cei 69 de artiști prezenți prin intermediul lucrărilor de o mare diversitate atât în sălile Fundației Bernady cât și în galeria noastră de artă.

Se cuvin câteva cuvinte despre această societate **MAMŪ**... Este o grupare artistică neo-avangardistă, activă în Târgu-Mureș între anii 1978-1984, formată din tineri artiști plastici și studenți ai Institutelor de Artă preocupați de experimentele artistice contemporane și ia ființă în cadrul Cenaclului de tineret Apollo expunând totodată în galeriile acesteia. După anul 1980 până în 1984 a fost integrată în Filiala Tg. Mureș a UAPR echivalată cu „**Atelier 35**”

organizație acceptată oficial. Din păcate după 1984 încetează activitatea ei din cauza emigrării masive a membrilor săi dintre care îi amintesc pe Elekes Károly și Borgo fondatori stabilindu-se în Ungaria

mulți membri printre care activează pe lângă "veterani" mulți tineri artiști.

Iată că avem prilejul cu ocazia acestei manifestații artistice să-i reîntâlnim pe vechii noștri colegi și prieteni atât fizic cât și prin intermediul lucrărilor - peste 160, dar vă invit să vizitați expoziția căci merită câteva zeci de minute de atenție.

Azi Societatea **MAMŪ** își desfășoară activitatea în Budapesta unde are un spațiu expozițional denumit Galeria Pivnița, are

MEMORIA TIPARULUI - Mărturii ale presei mureșene de altădată

Îndemnul – prima revistă școlară la Târgu-Mureș

de Angela Măgherușan Precup (angelaprecup@yahoo.com)

Presa școlară a reprezentat de-a lungul perioadei interbelice o sursă permanentă de oxigen pentru Mureșul lipsit până la Marea Unire de gazetărie românească.

Târgu-Mureșul a avut înainte de 1918 o singură școală primară românească. Repararea acestei lipse fundamentale a culturii românești locale a devenit astfel după 1918 unul dintre obiectivele primordiale ale administrației românești așa încât, în scurt timp, au fost create viitoarele școli de tradiție ale orașului: Liceul „Al. Papiu Ilarian” în 1919, Liceul Militar „Mihai Viteazul” în 1920, Școala de arte și meserii în

1921, Școala comercială în 1922, Școala Normală în 1923.

Societățile culturale create în scurt timp pe lângă noile instituții mureșene de învățământ și revistele școlare pe care acestea le-au generat au jucat de-a lungul întregii viitorii scriitori și gazetari, adevărate „pepinieri jurnalistică” după cum le numește cercetătorul Melinte Șerban⁷. Construirea gazetăriei românești locale pe filieră școlară s-a datorat astfel generației de profesori veniți la Târgu Mureș după Marea Unire pentru a asigura

funcționarea noului sistem de învățământ, unii dintre ei cu solidă experiență în domeniul gazetăriei, veritabili animatori culturali, precum Maximilian Costin, Mihail Demetrescu sau poetul Vasile Al. George.

Instituția care a deschis drumul presei școlare mureșene a fost Liceul „Al. Papiu Ilarian” prin lansarea revistei sale în 29 octombrie 1923, sub denumirea *Scânteia*, din inițiativa directorului liceului, Arthur Dupont, și având ca profesori coordonatori pe Nicolae Sulică, Ion Bozdog, Șerban Cioran. Coincidența de nume cu o altă revistă care apărea la Gherla a determinat redacția să schimbe numele publicației după doar trei numere, în *Îndemnul*, sub care aceasta va apărea până în octombrie 1927. Pentru a sublinia continuitatea cu aparițiile anterioare ale *Scânteii*, revista *Îndemnul* a recurs la numerotarea dublă a aparițiilor, consemnând în paranteză și ordinea dată de cele trei apariții anterioare ale *Scânteii*.

Publicația Liceului „Alexandru Papiu-Ilarian” apărea astfel sub noul nume în martie 1924, cu un supliment francez și altul latin. Revista „literară, științifică și folcloristică” era editată de un comitet condus de profesorii René Larchet (înlocuit în anul al III-lea al apariției cu Dimitrie Mărtinaș) și Nicolae Sulică, din care făceau parte elevii „întemeietori” Micu Gheorghe Marcu, Traian Marcu, Ovidiu Papadima și Dimitrie Todoran. Din perspectiva legăturii indisolubile dintre începuturile presei școlare mureșene și cele ale presei mureșene în general, trebuie subliniat și rolul lui Simeon Gocan, director al Liceului „Al. Papiu Ilarian” între anii 1920-1921² și redactor-șef al primei publicații independente a orașului, *Ogorul*, în paginile căreia pleda în ianuarie 1921 pentru misiunea mânătorilor condeiului din Târgu Mureș³.

În *Îndemnul* și-a făcut debutul literar și Vasile Netea, elev pe atunci al Școlii Normale, prin poezia *Lângă lac*, publicată în numărul din septembrie-octombrie 1925.⁴ După

cum o arată cuvântul de debut, *O lămurire către cititorii noștri*, dorința tânărului colectiv era aceea de a da „un «îndemn» pentru toți cari doresc să-și manifeste și în alt mod cunoștințele câștigate în timpul obositoarelor ore de clasă. [...] Într-adevăr, spiritul nu se agerește decât atunci când cauți prin exerciții să-i adaugi încetul cu încetul ușurința exprimării, care este o adevărată bogăție pentru acel care o posedă.”⁵ Drept urmare, *Îndemnul* avea un conținut variat, incluzând multă literatură originală, folclor, articole și exerciții de matematică și fizică, o bogată rubrică informativă, cronici și traduceri.

Revista *Îndemnul* s-a făcut remarcată și pe plan național, fiind menționată astfel de ziarul central *Ideea europeană*: „O publicație mensuală ce apare la Tg. Mureș cu multe greutate și necazuri, deosebindu-se întrucâtva de multe reviste românești din Ardeal, este *Îndemnul*, organul liceului Papiu Ilarian din localitate, la care se străduiesc cu scrisul și elevii claselor VII și VIII. Tinerii «moderatores» nu fac versuri ieftine: cu ajutorul harnicului lor profesor (s.n. Nicolae Sulică), ei tâlmăcesc pe latinește floarea literaturii noastre moderne.”⁶ La rândul său, revista clujeană *Societatea de mâine* scria în 1927: „Târgu Mureșul de la hotarele Secuimii, unde și astăzi se mai poate înregistra fenomenul de deznaționalizare a românilor, ne trimite lunar o revistă literară care închide între paginile ei mult avânt tineresc și multă trudă cărturărească.”⁷ Reputația *Îndemnului* e confirmată și de corespondența trimisă redacției, în februarie 1925, din Nisa, de Panait Istrati care pledează pentru autenticitatea valorilor și pentru solidaritatea umană, căci – spune scriitorul – „dacă omenirea va deveni vreedată nobilă, asta se va datori numai unor inimi de prieteni, căci numai inima unui prieten știe să făurească ceia ce știința nu știe.”⁸ Ovidiu Papadima avea să afirme ulterior că *Îndemnul* a fost „o revistă cu rol decisiv în cariera

mea de mai târziu”⁹ iar Vasile Netea consemnează că revista Liceului Papiu era considerată „una din cele mai bune reviste școlare ale timpului”¹⁰ În perioada comunistă publicația Liceului „Alexandru Papiu-Ilarian” reapare în 1966 sub denumirea *Generații*.

1. Melinte Șerban, *Mărturii prin vreme, seria Caiete mureșene*, nr. 8, Fundația Culturală „Vasile Netea”, Târgu-Mureș, 1999, p. 86.
2. Vasile Dragoș, Iulian Boldea, Mihai Monoranu, Iulius Moldovan, *Liceul Al. Papiu Ilarian la 75 de ani*, Târgu Mureș, 1994, p. 57.
3. Simion Gocan, *Gazetari*, în *Ogorul*, anul II, nr. 4, 26 ianuarie 1921, p. 1.
4. Vasile Netea, *Lângă lac*, în *Îndemnul*, Târgu Mureș, anul III, nr. 1-2, sept.-oct. 1925 și Vasile Netea, *Târgu-Mureșul în amintirile mele literare (I)*, în *Vatra*, anul X, nr. 107, 20 februarie 1980, p. 9.
5. Redacția, *O lămurire către cititorii noștri*, în *Îndemnul*, anul I, nr. 1 (4), martie 1924, p. 2.
6. *Revista săptămânei*, în *Ideea europeană*, anul VIII, nr. 196, 1 ianuarie 1927, p. 4.
7. *Cărți, reviste, ziare*, în *Societatea de mâine*, Cluj, anul IV, nr. 19, 15 mai 1927, p. 258.
8. Panait Istrati, *Spre viață*, în *Îndemnul*, anul II, nr. 6, februarie 1925, p. 89.
9. Florentin Popescu, *Ovidiu Papadima – ultimul interviu*, în *Adevărul literar și artistic*, anul VII, nr. 461, 23 martie 1999, p. 3.
10. Vasile Netea *Introducere la Dimitrie Poptămaș, Mózes Júlia, Publicațiile periodice mureșene 1795-1972*, Târgu-Mureș, Ed. Tipomur, 2000, p. 24.

CĂLĂTORIND PRINTRE CLASICII LITERATURII UNIVERSALE · CĂLĂTORIND PRINTRE CLASICII LITERATURII UNIVERSALE

Nelu Mărginean vă recomandă:

www.ecartionline.info

Pe aripile vântului - Margaret Mitchell

Margaret Mitchell a scris un singur roman: *Pe aripile vântului*. Și a fost un succes, la un an după apariție, scriitoarei fiindu-i decernat Premiul Pulitzer. Având glezna luxată și fiind încurajată asiduu de soțul ei, Margaret Mitchell scrie și rescrie de mai multe ori romanul, până-l aduce la forma pe care o cunoaștem.

Pe aripile vântului este, poate, cel mai cunoscut roman din literatura americană, aceasta și datorită ecranizării de mare succes (eu personal consider că, deși s-a bucurat de o distribuție de excepție, deși a primit nu mai puțin de 8 premii Oscar, filmul nu se ridică la valoarea cărții). Acțiunea cărții debutează cu zilele imediat dinaintea izbucnirii Războiului de Secesiune și se derulează pe cca 12 ani, cea mai mare parte a acțiunii desfășurându-se în sudul secesionist.

Scarlett O'Hara, eroina romanului, este o tânără frumoasă, cochetă, răsfățată, bogată și frivolă și care consideră că i se cuvine totul, chiar și iubirea lui Ashley, tânărul de care ea e îndrăgostită, dar care nu o bagă-n seamă. Izbucnirea războiului cu entuziasmul de-nceput, cu decepțiile de mai apoi, cu neajunsurile și cu sărăcia pe care acesta o generează, o fac pe Scarlett să privească lumea cu alți ochi, o fac să-și calce pe orgolii și să realizeze că viața nu e un șir nesfârșit de baluri și petreceri. Iubirea ei pentru Ashley rămâne vie, în ciuda faptului că acesta se căsătorește cu o altă tânără. Drept răzbunare și ea se căsătorește dar în curând rămâne văduvă. Încercând să iasă deasupra sărăciei generate de război, se recăsătorește, dar din nou rămâne văduvă. Un al treilea mariaj, cel cu Rhett Butler (un personaj controversat dar extrem de realist și cu o minte ascuțită), îi va deschide ochii, va realiza că nu Ashley este bărbatul pe care și-l dorește și că doar Rhett este cel lângă care ar dori să-și trăiască viața. Acest lucru însă, vine puțin cam târziu, moartea fiicei lor, pentru care Rhett avea o mare afecțiune, îl face pe acesta să se închidă în sine. Abia atunci realizează Scarlett că adevărata luptă pe care trebuie s-o ducă, era cea pentru recăștigarea iubirii lui Rhett Butler.

Fără-ndoială, romanul *Pe aripile vântului* este o carte de excepție. Faptul că nu se-ncheie foarte explicit ci mai degrabă intriga rămânând oarecum în coadă de pește, îi face pe unii „intreprinzători” (bazându-se pe succesul de care s-a bucurat cartea), să încerce o continuare (destul de comercială) a cărții. Părerea mea personală este că această continuare are gust de ciobă reîncălzită. Pe tine însă, cel ce-ndrăgești cărțile și cititul, te sfătuiesc să citești cartea scrisă de Margaret Mitchell... fără antreuri, fără desert!

LitArt

Publicație lunară de cultură.
Apare la Târgu-Mureș sub egida
onorifică a Asociației Scriitorilor.
ISSN: 2067 - 5240

Tipărit la S. C. Udvarhelyi Hirado SRL
Odorheiu Secuiesc.
Tiraj: 1500 de exemplare

EDITOR: PFA GIURGEA ADRIAN ARMAND

Parteneri editoriali: Societatea Scriitorilor, Editorilor și Tipografilor Mureșeni; Editura “MUREȘ” și www.cultura.inmures.ro

Colegiul onorific: Cornel MORARU, Al. CISTELECAN, Iulian BOLDEA, Eugeniu NISTOR, Zeno GHIȚULESCU

Redactor-șef: Adrian A. GIURGEA

Redactori-colaboratori: Cora FODOR, Dumitru-Mircea BUDA, Mediana STAN, Mihai SUCIU, Laurențiu BLAGA, Cornelia TOȘA, Angela MĂGHERUȘAN-PRECU, Rudy MOCA, Ioan GĂBUDEAN, Nelu MĂRGINEAN

Adresa de corespondență: Târgu-Mureș, str. George Enescu nr. 2. E-mail: redactia@litart.ro

Conținutul editorial al revistei poate fi găsit și pe internet la adresa www.litart.ro

Editorii nu își asumă responsabilitatea opiniilor exprimate de autori în materialele publicate.